

Na šesťdesiatiny univ. prof. RNDr. Zdenka Pouba, DrSc.

V júni 1981 sa dožil šesťdesiatich rokov univ. prof. RNDr. Zdeněk Pouba, DrSc., vedúci Katedry ložiskovej geológie Prírodovedeckej fakulty Karlovej univerzity v Prahe.

Narodil sa 8. júna 1922 vo Zvolene, gymnázium ukončil roku 1941 v Prahe, ale na vysokoškolské štúdiá mohol nastúpiť až po obnovení činnosti vysokých škôl v Čechách po druhej svetovej vojne. Už počas štúdií bol pomocným asistentom na geologicko-paleontologickom ústave prof. R. Kettnera a aktívne sa zúčastňoval na geologickom výskume, najmä v pražskej časti Barrandienu. Po získaní titulu RNDr. roku 1948 sa stal odborným asistentom na oddelení ložiskovej geológie, ktoré viedol prof. J. Koutek. Z oddelenia roku 1952 vznikla samostatná katedra a Z. Pouba sa stal jej prvým docentom. Po ochorení prof. Koutka ho roku 1953 vymenovali za vedúceho katedry, ktorú úspešne vedie dodnes. Vďaka mimoriadne intenzívnej vedeckovýskumnej a publikačnej aktivite si Z. Pouba veľmi rýchlo zvyšoval vedecko-pedagogickú

kvalifikáciu. Titul kandidáta vied získal roku 1957, riadnym profesorom sa stal roku 1961, a titul doktora geologických vied získal roku 1967. Jubilant sa stal všeobecne uznávanou vedúcou osobnosťou československej ložiskovej geológie.

Pre vedeckovýskumnú činnosť prof. RNDr. Z. Pouba, DrSc., je charakteristická mimoriadna tematická pestrosť, veľký regionálny rozsah, novátorský prístup, precíznosť a metodická všestrannosť. Okrem vlastného výskumu ložísk sa v širokej miere zaoberal aj riešením geologickej stavby rozličných oblastí Českého masívu a Západných Karpát, problémami zlomovej a globálnej tektoniky v aplikácii na Český masív, petrologickými a geochemickými otázkami magmatizmu a metamorfizmu, využíval geofyzikálne poznatky pre širšie geologické a metalogenetické koncepcie. Niektoré jeho práce sú cenným prínosom aj v paleontológii, sedimentológii a speleológii. Veľkú pozornosť venoval histórii geológie a baníctva, výučbe geológie na vysokých školách, ako aj popularizácii geologických poznatkov v širšej verejnosti. Veľmi významnú úlohu pri výchove mladých geológov zohrala a zohráva jeho rozsiahla a precízna metodická príručka Geologické mapování (Praha, ČSAV 1959, 524 s.).

Z problematiky geológie ložísk nerastných surovín možno z množstva jubileantových prác vyzdvihnúť z prvej etapy súbor o geológii a nerudných surovinách plzenskej panvy, o geológii a rudných výskytoch Muránskej planiny a priľahlej oblasti Horehronia, o rudných ložiskách Jasenie a Magurka v Nízkych Tatrách. Zároveň začal a v druhej etape zavŕšil dlhodobý systematický výskum stavby rudných ložísk Hrubého Jesenika. V ďalšej etape venoval pozornosť prvoradým problémom metalogenetického vývoja Českého masívu, ako je polycyklickosť a zonálnosť plutogénnej mineralizácie, úloha hlbokéj stavby a transkrustálnych zlomov pre distribúciu rudných ložísk a vzťah metalogenézy k hlavným elementom globálnej tektoniky.

V poslednom desaťročí ďalej rozšíril komplexný výskum stratiformných rudných koncentrácií na rozsiahlu oblasť českého protero-

zoika, pričom dosiahol mimoriadne cenné výsledky v objasňovaní úlohy litologických faktorov, vulkanizmu, a najmä biolitogenézy (stromatolity) pri vzniku syngenetických koncentrácií uránu, vanádu, železa a ďalších prvkov. Orientácia na zložité a len polydisciplinárnym komplexným prístupom riešiteľné metalogenetické problémy sa výrazne prejavuje v najnovších výskumných projektoch Geotravers a Au-travers, ktoré prof. Z. Pouba vedie. Nemožno obísť ani jeho významný podiel na zostavovaní radu syntetických geologických, tektonických a ložiskovo-metalogenetických máp a štúdií. Nezvyčajnú intenzitu vedeckovýskumnej práce Z. Pouba možno dokumentovať tým, že zoznam jeho publikovaných prác je okolo 230.

Vysoká úroveň vedeckej a pedagogickej práce získala jubilantovi v našej aj zahraničnej geologickej verejnosti vysoké uznanie. Preto ho poverovali mnohými významnými vedeckými a odbornými-organizačnými funkciami na vysokoškolskom poli, ako aj v rezorte československej geológie a v oblasti medzinárodnej vedeckej spolupráce. Je predsedom alebo členom mnohých kvalifikačných komisií na fakulte, v ČSAV a rezorte ČGÚ, vo vládnej komisii pre udeľovanie štátnych cien K. Gottwalda a i. Z členstva v odborných orgánoch možno uviesť vládnu komisiu pre klasifikáciu zásob nerastných surovín, komisiu pre projekty na ČGÚ, vedecké kolégium geológie a geografie ČSAV, vedeckú a publikačnú radu ÚG a i.

Vyjadrením všeobecnej vážnosti jubilanta a jeho prikladných konštruktívnych postojov bolo zvolenie do funkcie predsedu Čs. spoločnosti pre mineralógiu a geológiu, ktorú vykonáva od roku 1972. Je zároveň členom re-

dakčnej rady časopisu tejto spoločnosti a predsedom čs. pobočky IAGOD. Medzinárodné renomé prof. Z. Pouba potvrdzuje jeho členstvo v dvoch medzinárodných geologicko-ložiskových spoločnostiach (IAGOD, SGA), práca v niektorých komisiách a projektoch IUGS, pozvania na početné študijné a prednáškové pobyty na zahraničných univerzitách, aktívna účasť na mnohých zahraničných kongresoch, konferenciách a sympóziách a pôsobenie vo viacerých zahraničných expedíciách. Navštívil okolo 20 krajín sveta a oboznámil sa s ich geológiou a ložiskami, a to od Indonézie, Indie a Mongolska až po Mexiko, USA a Kanadu, čím získal vynikajúci prehľad vo svetovej ložiskovej problematike a nadviazal bohaté osobné kontakty s poprednými zahraničnými odborníkmi.

Na záver nemožno nespomenúť naozaj blízky a hlboký vzťah prof. Z. Pouba k Slovensku. Od prvých rokov svojej vedeckej aktivity tu robil mnoho sezón výskumnej práce a takmer tri desiatky jeho publikovaných prác sa dotýkajú problematiky geológie a ložísk Slovenska. Veľmi často tu usporadúva exkurzie a terénne kurzy pre študentov, často tu trávi chvíle oddychu a nechýbal na takmer nijakom významnejšom vedeckom podujatí usporiadanom slovenskými geologickými inštitúciami. Aj preto sa pri príležitosti jeho významného životného jubilea k ostatným gratulantom s úprimnou vďakou a úctou pridáva aj celá slovenská geologická verejnosť, osobitne výbor Slovenskej geologickej spoločnosti a redakčná rada nášho časopisu so želaním pevného zdravia, entuziazmu a mnohých ďalších vedeckých aj osobných úspechov.

Cyrl Varček

MINERALIA SLOVACA — časopis Slovenskej geologickej spoločnosti a slovenských geologickoprieskumných organizácií, ročník 15, číslo 1, február 1983.

Vydáva Geologický prieskum, n. p., 052 40 Spišská Nová Ves v n. p. ALFA, vydavateľstve technickej a ekonomickej literatúry, Hurbanovo nám. 3, 815 89 Bratislava, tel. 331 441 až 45.

Adresa redakcie: Geoprieskum — Mineralia slovaca, p. p. A-21, Jesenského 6, 040 51. Košice, tel. 209 53. Vedúci redaktor: Ing. Ján Bartalský, CSc., zástupca: RNDr. Pavol Grecula, CSc. Vychádza 6-krát ročne. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p., Švermova 47, 040 67 Košice. Objednávky adresujte redakcii časopisu. Cena jednotlivého čísla Kčs 15,—, ročné predplatné Kčs 90,—, Imprimované dňa 11. 2. 1983.

Subscriptions and correspondence concerning advertisements be sent SLOVART Ltd., Gottwaldovo nám. 6, 817 64 Bratislava.

The Mineralia slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor Mineralia slovaca, P. O. Box A-21, 040 51 Košice, Czechoslovakia

© ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, Bratislava 1983.